

Verslag beleidsoverleg Federatie Nabestaanden Geweldslachtoffers (FNG)

Dinsdag 14 november 2017, 14:00-15:30 uur (Ministerie van Justitie en Veiligheid, Den Haag)

Aanwezig:

Jan van Kleeff (FNG), Ron Sluijs (FNG), Gerie Jonk (DBA&V, voorzitter), Andrea Vogelsberger (DJI), Victor Jammers (SHN), Diederik Greive (OM), Marieke Jakobsen (DBA&V, verslag)

1. Opening en kennismaking

Gerie opent het overleg en heet iedereen welkom, het is de eerste keer dat Diederik Greive aanwezig is. Diederik is samen met Michiel Swinkels portefeuillehouder slachtofferrechten bij het OM.

Mededelingen van JenV:

- Op donderdag 16 november vindt een Algemeen Overleg Slachtofferbeleid plaats.
- Op 8 november jl. is er een debat in de Tweede Kamer geweest over Robert M.
- De slachtoffermonitor is vorige week naar de Tweede Kamer gestuurd. De minister heeft aangegeven dat hij mede op basis van de uitkomsten van de slachtoffermonitor de meerjarenagenda slachtofferbeleid wil aanscherpen en rond de kerst naar de Tweede Kamer wil sturen.

2. Verslag 30 maart 2017

Naar aanleiding van het verslag:

- Actiepunt 4: De uitkeringen van het SGM worden niet jaarlijks geïndexeerd. Bij het wetsvoorstel affectieschade worden bij AMvB vaste bedragen vastgesteld. Er is afgesproken dat die bedragen om de 3 á 5 jaar worden herzien. Als dat voor affectieschade gebeurt, dan is het logisch om dat ook voor de andere bedragen te doen.
- Actiepunt 7: De wet omgang na partnerdoding treedt op 1/1/2018 in werking. De FNG geeft aan dat de wet niet helemaal geworden is zoals ze graag hadden willen zien.

3. Regeerakkoord en begrotingsbehandeling

Voor dit kabinet blijven slachtoffers een speerpunt, met focus op knelpunten in de praktijk, zo is opgenomen in het regeerakkoord. Dit had JenV zelf ook al benoemd in de meerjarenagenda slachtofferbeleid uit 2016. Ook de onderwerpen informeren, bescherming, privacy en schade blijven belangrijk.

De minister heeft toegezegd een aanscherping van de meerjarenagenda naar de Tweede Kamer te sturen. In deze aanscherping zal hij zijn eigen accenten leggen binnen het dossier. Eén van de belangrijke onderwerpen wordt de positie van het slachtoffer in de tenuitvoerleggingsfase, mede naar aanleiding van enkele incidenten is daar veel aandacht voor. In die fase is het van belang dat slachtoffers goed geïnformeerd worden en dat hun belangen meegewogen worden op de momenten dat dat kan, bijvoorbeeld bij de tbs-verlengingszittingen. JenV verwacht de komende tijd ook meer aandacht voor het onderwerp zeden. Mede naar aanleiding van de #metoo discussie. Zedenslachtoffers weten niet altijd de weg te vinden naar de juiste instanties.

De FNG geeft aan wat voor hen ook belangrijke punten zijn uit het regeerakkoord:

- De verschijningsplicht van de verdachte op zitting. FNG staat daarachter. Wanneer een slachtoffer gebruik maakt van het spreekrecht, dan wil je als nabestaande ook dat de dader aanwezig is om dit aan te horen. Dit leeft onder de leden van de FNG die gebruik hebben gemaakt van het spreekrecht tijdens de strafzitting. Victor en Diederik spreken de zorg uit dat een verplichte verschijning kan leiden tot langere processen, wat ook onwenselijk is voor het slachtoffer. Met het oog op de uitvoering zal gekeken moeten worden naar een goede invulling van de verschijningsplicht.
- Het limiteren van de voorwaardelijke invrijheidsstelling (v.i.) naar max 2 jaar. De FNG vindt een belangrijk punt dat de dader zijn straf uit moet zitten, bij goed gedrag moet er wel een mogelijkheid zijn om eerder vrij te komen, echter wel met een bepaald maximum.
- Levenslang. De FNG blijft het onwenselijk vinden dat de beleidswijziging ook met terugwerkende kracht geldt voor alle huidige gevallen.

De FNG heeft een lijst met 'wensen' die ze graag met de minister bespreken. De FNG zal deze lijst doorsturen naar JenV. **(Actie 1: FNG)**

De begrotingsbehandeling is op 29 en 30 november 2017.

4. **Verhoging van de maximum straf bij jeugddetentie**

De FNG vraagt de aandacht voor de maximale straf voor jeugdigen. Nu is de straf voor 14-16 jarige maar één tot enkele jaren. Voor jonge daders geldt natuurlijk het belang van educatie en (her)opvoeding als onderdeel van de straf, maar gezien enkele recente delicten [moord op Savannah en Romy door jonge daders] vindt de FNG het lastig uit te leggen dat de straffen zo laag zijn. De FNG zou graag zien dat de straf wordt opgerekt naar 5 jaar, wel in combinatie met heropvoeding en eventueel een PIJ maatregel.

Gerie adviseert om dit onderwerp te bespreken met de minister, omdat het duidelijk een politieke afweging betreft die we op ambtelijk niveau niet kunnen maken. Dit kabinet wil zich ook inzetten voor meer recidivebestrijding, mogelijk kan dit voorstel ook in dat kader meegewogen worden. Het is behulpzaam als de FNG een goede onderbouwing geeft bij dit verzoek; Waarom is die ophoging van groot belang voor de FNG? hoe groot is het probleem? Waarom 5 jaar? (en niet 4 of 6)? Hoe ziet de FNG dit voor zich?

De wens van de FNG zal in ieder geval doorgegeven worden aan de collega's die zich met dit onderwerp bezig houden **(Actie 2: JenV)**. Zij hebben al laten weten dat op dit moment de RSJ onderzoek wordt gedaan naar het verhogen van de strafrechtelijke leeftijd¹.

5. **DNA onderzoek bij zelfmoord**

Diederik heeft contact gehad met Michiel v/d Heide, de officier in Haarlem die de gesprekken hierover heeft georganiseerd. In maart heeft een gesprek plaatsgevonden met de FNG, politie en OM over dit onderwerp. In augustus is er een vervolg geweest waar ook forensische artsen bij aanwezig waren, helaas –het OM betreurt dit- was de FNG daar niet voor uitgenodigd. In augustus zijn twee dingen afgesproken voor in het geval van zelfmoord:

- a. Intersubjectieve collegiale toetsing. Elkaar uitdagen om een scherper oordeel te vellen over de vraag "Is hier sprake van een misdrijf?".
- b. Van begin af aan informatie van de familie en nabestaanden betrekken bij het oordeel.

De FNG zal uitgenodigd worden voor een vervolggesprek **(Actie 3: OM)** waarin gesproken zal worden hoe dit praktisch uitgevoerd kan worden. Er zal geen second opinion in dergelijke zaken worden uitgevoerd, maar juist aan de voorkant beter toetsen aan de hand van alle beschikbare informatie en gesprekken met elkaar. Daarmee moet de kwaliteit van het oordeel verbeteren. Het betrekken van informatie van de familie kan lastig zijn, want zij kunnen ook mogelijke dader zijn. In deze gevoeligheden moeten de betrokken partijen elkaar scherp houden.

6. **Verplicht meewerken aan onderzoek Pieter Baan Centrum**

Een verdachte kan nu weigeren mee te werken aan dit onderzoek. Als dat het geval is, dan houdt dat de nabestaanden erg bezig. Dit punt is nu erg actueel n.a.v. de moord op Anne Faber. Eén van de leden van de FNG heeft de suggestie gedaan om bij moord iemand verplicht te laten opnemen in het Pieter Baan Centrum.

Gerie licht toe dat er op dit moment een wetsvoorstel in de Eerste Kamer ligt (wet forensische zorg) met een regeling over weigerende observandi. Door dat wetsvoorstel wordt het mogelijk dat medische gegevens van weigeraars opgevraagd kunnen worden ten behoeve van het advies. De FNG vraagt naar de mogelijkheden die er nu al zijn bij daders die weigeren; kan er wel tbs opgelegd worden? En elke andere bronnen zijn er om een oordeel op te baseren? JenV zal voor de FNG een overzicht maken met de mogelijkheden **(actie 4: JenV)**.

¹ December 2017 heeft de RSJ dit onderzoek opgeleverd. In te zien via:

<https://www.rsj.nl/actueel/Persberichten/2017/persberichtverhogingstrafrechtelijkeminimumleeftijdincontext.aspx>

7. Gebieds- en contactverbod

De FNG zou graag een duidelijke regeling hebben met een mogelijkheid om bij het einde van de straf een woonverbod of gebiedsverbod uit te kunnen laten spreken. Een burgemeester kan dit alleen bij de vertoning van dreigend gedrag. In de praktijk betekent dit dat een dader na het uitzitten van de straf 'gewoon' in de buurt van het slachtoffer mag vertoeven.

Gerie licht toe dat als de straf nog loopt en er mogelijkheden zijn om voorwaarden te stellen aan vrijheden, dat er dan alles aan wordt gedaan om die te stellen. In het kader van de Wet Langdurig Toezicht is het vanaf 1/1/2018 ook mogelijk dat in zwaarwegende gevallen er voor langere termijn voorwaarden worden gesteld. Het gaat wel echt om belastende gedragingen van de dader, de enkel emotionele belasting van de nabijheid van een dader, hoe zwaar ook voor de nabestaanden, zal alleen niet voldoende zijn om langdurig toezicht op te leggen. De Kamer heeft in september een debat met de minister gevoerd over het woonverbod, hij heeft in dit debat toegezegd om het gebruik van de WLT en afwegingen rond het recht op gezinsleven van de dader mee te nemen in de evaluatie van de wet. Vanuit JenV zijn er op dit moment geen andere concrete acties op dit onderwerp.

8. Schriftelijke slachtofferverklaring bij tbs-verlengingszittingen

Het OM licht de nieuwe werkwijze rond de tbs-verlengingszittingen toe. Het OM wil graag van het slachtoffer weten wat zij graag voor voorwaarden zien op het moment dat de tbs voorwaardelijk wordt beëindigd. De zaakcoördinator van het lokaal parket neemt contact op met het IDV, zodat op die manier geïnventariseerd kan worden wat er al bekend is, daarna worden slachtoffers en nabestaanden geïnformeerd dat de zitting eraan komt. Het OM is deze werkprocessen aan het optimaliseren. Het OM zal niet verder onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor een schriftelijke slachtofferverklaring op deze zittingen.

Jan van Kleeff vertelt dat hij tijdens de tbs-verlengingszitting in zijn zaak een soort slachtofferverklaring heeft opgesteld, de officier heeft ervoor gezorgd dat deze ook op zitting bekend was. Jeroen Steenbrink was toen gevraagd om te bekijken of die werkwijze breder opgepakt kan worden. De nieuwe werkprocessen die nu geschetst worden gaan vooral over de werkwijze bij de zittingen waar sprake is van voorwaardelijke beëindiging van de tbs, dus niet voor de zittingen waar een verlenging gevorderd wordt.

De tbs-verlengingszitting is een ander soort zitting dan een gewone strafzaak. Wat in een schriftelijke slachtoffer verklaring staat kan tijdens de tbs-verlengingszitting niet worden meegewogen door de rechter. Het standaard aanbieden van schriftelijke verklaring kan verkeerde verwachtingen wekken bij de slachtoffers en nabestaanden. De FNG vult aan dat ze door het spreekrecht op de zitting graag iets willen zeggen tegen de dader en wat het feit nog steeds met de slachtoffers en de nabestaanden doet. Slachtoffers en nabestaanden hebben deze mogelijkheid al bij de gewone strafzaak, de verlengingszitting staat in het teken van hoe de (medische) behandeling van de dader vordert. De FNG geeft aan dat ze dit een belangrijk punt blijven vinden.

9. Moord in buitenland

De FNG brengt in dat nabestaanden, waarvan de dierbare is vermoord in het buitenland, te maken kunnen krijgen met veel financiële problemen n.a.v. het delict. Met name in zaken die buiten Europa spelen kunnen de kosten snel oplopen. De FNG heeft met SGM gesproken en zij kunnen deze pot beheren, echter moet deze wel (door de politiek) gevuld worden.

Gerie adviseert om dit verzoek mee te nemen naar een gesprek met de minister. Hier moet een politieke beslissing over genomen worden. Tot nu toe is het beleid dat de schade moet worden verhaald in het land waar het delict gepleegd is. Het is dan wel goed om in voorbereiding daarop een analyse te doen naar de grootte van de doelgroep en eventueel voorbeelden uit andere landen (Zweden, Duitsland) mee te nemen.

10. Overzicht informatiemomenten

Het overzicht met de informatiemomenten in de tenuitvoerleggingsfase is zo goed als afgerond. Marieke zal dit overzicht op korte termijn naar de FNG doorsturen. Gerie meldt dat het maken van dit overzicht voor ons ook erg nuttig is geweest, omdat het de ogen heeft

geopend op verschillende werkprocessen. **(Actie 5: JenV)**

11. Fusie FNG

De FNG meldt dat de lotgenotenorganisaties gaan fuseren onder de naam FNG, per 1/1/2018 zal dit ingaan. Alle bijeenkomsten zullen dan georganiseerd worden onder die paraplu. Bij de leden is ook enthousiasme om samen te gaan; want er is minder aanwas van nieuwe leden. De FNG merkt op dat SHN nu veel doet voor hun doelgroep en dat de afgelopen tijd veel rechten zijn gerealiseerd voor slachtoffers. Daarom is de rol van de FNG nu wat meer verschoven van lotgenotencontact naar belangenbehartiging.

12. Politie aanschuiven bij beleidsoverleg

Er wordt afgesproken dat als er specifieke agendapunten zijn voor de politie, dat zij dan worden uitgenodigd voor dit overleg.

13. Kennismaking met nieuwe minister

De FNG wil graag kennis making met Sander Dekker, de nieuwe minister voor rechtsbescherming. Om dit in gang te zetten zal de FNG een brief sturen het verzoek tot een afspraak en wat ze willen bespreken.